

ПЕТРАШКО Л.П.,
ДВНЗ “Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана”,
доцент кафедри міжнародного менеджмента,
к.е.н., доц.

ШВЕД-САНАЯ Ю.В.,
ДВНЗ “Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана”,
аспірант кафедри міжнародного менеджмента

АСЕАН ТА “СХІДНОАЗІАТСЬКА ВЕЛИКА ТРІЙКА”: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. У статті досліджуються провідні формати економічної співпраці АСЕАН із КНР, Японією та Республікою Корея у контексті поглиблення інтеграційних процесів у Східній Азії.

Ключові слова: АСЕАН, КНР, Японія, Республіка Корея, АСЕАН плюс три, Східноазіатська спільнота, зона вільної торгівлі, економічна інтеграція.

Аннотация. В статье исследуется роль экономической интеграции стран-членов АСЕАН в преодолении последствий глобального финансово-экономического кризиса.

Ключевые слова: АСЕАН, КНР, Япония, Республика Корея, АСЕАН плюс три, Восточноазиатское сообщество, зона свободной торговли, экономическая интеграция.

Annotation. The article shows the role of economic integration among countries- members of ASEAN in overcoming consequences of the global financial crisis.

Key words: ASEAN, CPR, Japan, PDK, ASEAN plus three, East Asian Community, free trade zone, economic integration.

Постановка проблеми. В сучасних умовах глобальні процеси світової економіки виявили протирічливі тенденції розвитку національних та регіональних економік. З одного боку, глобальна фінансово-економічна криза негативно позначилась на економічному розвитку країн євро зони, з іншого боку - криза значно посилила роль Східноазіатського регіону у світовій економіці та закріпила переміщення світового економічного розвитку саме у цей регіон. Можна сказати, що інтенсивні процеси економічної інтеграції, що відбуваються сьогодні у Східній Азії, активно впливають на формування нового глобального порядку. Так, у світовому економічному та фінансовому огляді, оприлюдненому Міжнародним валютним фондом у вересні 2011 р., зазначається, що Східна Азія, незважаючи на уповільнення економічного розвитку США та євро зони, є регіоном, який продовжуватиме залишатися локомотивом світової економіки [1, р. 45-49].

Отже, актуальність теми полягає у тому, що одним із вирішальних чинників перетворення Східноазіатського регіону на локомотив розвитку світової економіки є розвиток і поглиблення процесів широкомасштабної економічної інтеграції в економічному просторі Східної Азії. Передусім йдеться про розвиток та вдосконалення процесів економічної співпраці АСЕАН із КНР, Японією та Республікою Корея. Зазначене співробітництво на сьогодні визначає головні формати, напрямки і зміст процесів економічної інтеграції у Східній Азії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку економічної співпраці АСЕАН із КНР, Японією та Республікою Корея у контексті поглиблення процесів економічної інтеграції у Східноазіатському регіоні досліджувалися у працях таких вітчизняних науковців як Н.Городня, Д.Лук'яненко, М.Кулінич, О.Лещенко, Ю.Пахомов, С. Шергін та ін. Зазначені проблеми розроблялись такими російськими дослідниками як А.Арешидзе, О.Лукін, М.Мілетін, Д.Мосяков, Г.Чуфрін. Значну увагу аналізу сучасних процесів економічної співпраці й інтеграції АСЕАН із “великою трійкою” Східної Азії приділено у працях таких західних та азіатських дослідників як М.Бікон, Ф.Бергстейн, Х.Кент, Дж. Курлянцик, Е.Фрост, Ю.Ванаді, М.Кавая, Н.Кумар, Я.Чаочень, Л.Нуа Сінь, Р.Райян та ін.

Основними цілями статті є дослідження провідних форматів економічної співпраці Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) із лідерами Північно-Східної Азії- КНР, Японією, Республікою Корея як вирішального чинника економічного піднесення Східноазіатського регіону в сучасних умовах.

Мета статті – дослідження існуючих форматів економічної інтеграції у Східній Азії.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах одним із головних джерел зростання ролі Східної Азії у світовій економіці є значне посилення регіональних та субрегіональних процесів економічної інтеграції, що відбуваються сьогодні в регіоні в кількох форматах:

– створення Економічної спільноти АСЕАН;

– економічне та соціокультурне співробітництво у форматі “АСЕАН плюс 3” (КНР, Японія, Республіка Корея);

– формування Східноазіатської спільноти (САС) у форматі “АСЕАН плюс 6”.

Центральне місце у складній та багаторівневій інтеграційній архітектурі Східної Азії належить Асоціації країн Південно-Східної Азії як гравітаційного ядра основних форматів процесу економічної інтеграції у просторі Східної Азії [2, р.10-11]. Отже, така позиція АСЕАН вирішальною мірою визначається її здатністю відігравати роль місця гармонізації сил та інтересів як країн Східної Азії й Тихоокеанського регіону, так й інших центрів світової політики, що мають серйозні інтереси у східноазіатському регіоні.

Особливу значущість для АСЕАН як центральної структури в інтеграційних процесах Східної Азії відіграє її широкомасштабне співробітництво із так званою Східноазіатською “Великою трійкою” – КНР, Японією та Республікою Корея. Так, в умовах сучасної глобальної фінансово-економічної кризи така співпраця стала вирішальною умовою рятування економіки зони АСЕАН та надала їй вкрай необхідного ресурсу і допомоги після різкого зниження експорту з країн Асоціації до США, Євросоюзу та інших розвинених регіонів [3, р. 5-6].

Спеціалісти відмічають, що, наприклад, у КНР у 2008-2010 рр. показники темпів зростання економіки залишалися сталими, в той час як у більшості країн Європи та США такі показники були суттєво знижені порівняно з докризовим періодом; а вже у 2011-2012 рр. у КНР очікується підвищення темпів економічного зростання у розмірі 9-9,5% щорічно [4, р.85]. Чимало провідних аналітичних центрів підкреслює також той факт, що в умовах світової фінансово-економічної кризи Китай активно використовує свою економічну могутність задля закріплення свого впливу у Східній Азії та перетворення себе на домінуючого партнера .

Можна зазначити, що однією з найбільш значущих особливостей сучасних інтеграційних процесів у Східній Азії є суттєві зміни балансу сил на користь Китаю. Вже в умовах всесвітньої фінансово-економічної кризи Китай спромігся ефективно використати свою економічну могутність, яка зростає швидкими темпами, на закріплення свого впливу в регіоні, особливо в зоні Південно-Східної Азії. Нинішня політика Китаю у Південно-Східній Азії полягає у перетворенні себе на домінуючого партнера у Східній Азії та розширення сфери свого впливу. Так, якщо за період з 1993р. по 2008р. Китай збільшив обсяг торгівлі із АСЕАН з 2 до 11 відсотків, то протягом зазначеного періоду доля США знизилася з 18 до 11 відсотків [5, р.4].

Слід підкреслити, що за таких умов для АСЕАН як інтеграційного об’єднання, яке має свої стратегічні інтереси і наміри залишитись й надалі центральним ядром всеохоплюючих процесів економічної інтеграції у Східній Азії, життєво важливо обрати й здійснювати найбільш оптимальну модель співпраці із таким велетнем як Китай. Така модель має забезпечити автономність й ідентичність Асоціації, її захищеність від проявів великодержавності та гегемонізму, можливість втілення в життя тих принципів діяльності, що втілені у так званому “Шляху для АСЕАН” [6, р.314]. В сучасних умовах відносити АСЕАН із Східноазіатською “Великою трійкою” розвиваються у двох форматах: АСЕАН плюс 1 та АСЕАН плюс 3.

Необхідно зазначити, що протягом останніх років економічні відносини Китаю з АСЕАН стрімко розвивались по висхідній. Так, у 2009р. Китай перетворився на третього за обсягом торговельного партнера АСЕАН, залишивши позаду Японію та Євросоюз. Обсяг торгівлі між Китаєм та АСЕАН досяг 21,48 млрд.дол. у січні 2010р. і зріс за рік на 80%, китайський експорт до АСЕАН зріс на 52,8%, а відповідно, експорт з країн АСЕАН до Китаю зріс на 117 % [7]. Протягом 2010р. Китай також планує надати країнам-членам АСЕАН кредити на загальну суму у 15 млрд. дол., з яких 1,7 млрд. будуть надані у пріоритетному порядку та підуть на розвиток кооперації між сусідніми країнами. Китай ініціює створення Фонду Співробітництва Китай-АСЕАН обсягом у 10 млрд. дол.[8], а також Китай відіграв вирішальну роль у створенні незалежного від МВФ регіонального фонду підтримки економік Східної Азії.

У 2009 р. Китай перетворився на найбільшого торговельного партнера Асоціації, на долю якого припадає 11,6% загального обсягу торгового обороту АСЕАН. Водночас АСЕАН перетворився на четвертого за обсягом торгового партнера КНР і складає 9,7% загально китайського обсягу торгівлі [9, с.68].

В умовах важкої світової фінансово-економічної кризи важливого значення для підтримки країн-членів АСЕАН стали китайські інвестиції. Так, прямі іноземні інвестиції з Китаю до АСЕАН зросли на 8,6% порівняно з існуючим станом речей у світових фінансах, де падіння досягло 37% [10].

Таблиця 1

Види економічного співробітництва Китаю з АСЕАН у 2009-2010 рр.

Види економічного співробітництва	Обсяг співробітництва (млрд. дол.)
торгівля	300
інвестиції (прямі)	12
кредити	15
фонд співробітництва Китай-АСЕАН	10

Необхідно зазначити, що найбільш значущим досягненням Китаю у зміцненні свого впливу на Асоціацію в роки глобальної фінансово-економічної кризи стало створення та введення в дію з 1-го січня 2010 р. АСЕАН-Китайської угоди про вільну торгівлю (CAFTA). Саме зазначена угода стала найбільшою у світі, бо об’єднала територію із загальним населенням у 1,9 млрд. осіб, загальним ВВП у 5,8 трлн. і загальним обсягом торгівлі у 3,4 трлн. дол. США [11].

Відповідно до вказаної угоди станом на вересень 2011 р. товарообіг між Китаєм та АСЕАН склав майже 300 млрд. дол. США, а китайські інвестиції в АСЕАН досягли 12 млрд. дол. США [12]. Також заплановано з обох сторін, що до 2015 р. щорічний двосторонній товарообіг досягне позначки 500 млрд. дол. США [13].

Важливо, що розвиток та поглиблення процесів економічної співпраці між Китаєм та АСЕАН у 2011 р. відбувається під символом 20-ої річниці встановлення діалогу Китай- АСЕАН. У цьому контексті 20-27 жовтня 2011 р. у Гансі- Чжуанському автономному окрузі (Китай) відбулись дві події-Бізнесовий та Інвестиційний саміт Китай-АСЕАН та 8-ма ярмарка Китай- АСЕАН. Зазначені заходи відкрив з китайської сторони прем'єр КНР Вен Джі Бао, з боку АСЕАН були присутні прем'єр-міністр Камбоджі Хун Сен, прем'єр-міністр Малайзії Наджиб Разак та Генеральний секретар АСЕАН Сунін Пітсуван. Ярмарка закінчилась суттєвим зростанням обсягу торгівлі між сторонами, який склав 1,8 млрд. дол. США, що на 5,6 % більше порівняно з показниками попередньої 7-ої ярмарки. Також було підписано 105 угод та бізнес-проектів, що відповідно на 10,6 % більше порівняно з результатами 7-ої ярмарки Китай-АСЕАН [14].

Варто відмітити, що новою особливістю економічної співпраці Китаю з АСЕАН у 2011 р. став поступовий перехід взаємної торгівлі на розрахунки у китайській валюті-юані. Найближчим часом Китай має підписати угоду із Асоціацією про початок використання юаня замість долара у взаємних розрахунках з комерційних контрактів [15]. Отже, створюються правові умови для переходу до спільного використання регіональної валюти, яка буде чинити конкуренцію як долару, так і євро.

Успішне піднесення економіки країн Східної Азії, що відбувається, насамперед, внаслідок впровадження комплексу невідкладних заходів і механізмів, спрямованих на подолання кризи, призводить до посилення впливу східноазійської економіки на світову економіку. Відбувається помітне посилення впливу і присутності східноазійських країн у найважливіших міжнародних механізмах, які намагаються розробити нову модель розвитку світової економіки. Так, вже на сьогодні 6 країн, що входять у формат Східноазійського саміту (АСЕАН плюс 6) є членами нового міжнародного угруповання "двадцятки"(G-20), які, разом із представником АСЕАН брали участь у двох самітах G-20 протягом 2009р. Президент Південної Кореї обійматиме протягом 2010р. посаду голови "двадцятки".

Отже, можна констатувати, що Східна Азія сьогодні претендує на більшу роль у виправленні глобальних дисбалансів та оновленні глобальної фінансової архітектури.

Вданому контексті слід звернути увагу також на те, що за ініціативою Пекіна протягом останніх двох років вдалося значно зблизити позиції трьох провідних лідерів Північно-Східної Азії-Китаю, Японії та Республіки Корея. Їх об'єднала спільна рішучість розробляти та впроваджувати у регіоні Східної Азії таку модель економічного розвитку, яка б, по-перше, не залежала у такій мірі від ринків Сполучених Штатів Америки та Європи.

Разом із КНР Японія та Республіка Корея також входять до провідних партнерів АСЕАН та займають п'ятому вагу у товарообігу з цим інтеграційним об'єднанням.

Таблиця 2

Провідні торгові партнери АСЕАН у 2009 р.

Торговий партнер	Товарообіг (млрд. дол.)	Питома вага у товарообігу АСЕАН
Китай	178	11,6
ЄС	171	11,2
Японія	160	10,5
США	149	9,7
Республіка Корея	74	4,9

Необхідно також зазначити, що у відповідь на зазначені виклики протягом кінця 2008-першої половини 2011 рр. країнами АСЕАН інтенсивно розроблялась колективна стратегія протидії світовій фінансово-економічній кризі та подолання її наслідків. Це відбилось у рішеннях та документах 14-18 самітів АСЕАН. Головною особливістю її антикризової стратегії стало те, що вихід із кризи здійснювався саме на основі поглиблення економічної інтеграції як у самій асоціації, так і у форматах її інтеграційних об'єднань із країнами-партнерами у Східній Азії.

У Заяві лідерів АСЕАН на 14-му саміті "Хартія АСЕАН для народів АСЕАН" підкреслювалася важливість поглиблення інтеграції в межах Асоціації для підтримання її гнучкості та відкритості для глобальної регіональної торгівлі [16].

Головним документом 14-го саміту АСЕАН, у якому була опрацьована розгорнута програма протидії кризі, стала Заява щодо глобальної економічної та фінансової кризи від 1-го березня 2009 р., у якій лідери АСЕАН підкреслили необхідність здійснення активної і рішучої політики в напрямі розвитку ринку та досягнення фінансової стабільності з тим, щоб забезпечити значне регіональне зростання. В документі були заявлені також рекомендації щодо розвитку та розширення мікроекономічної політики, яка передбачає фіскальне стимулювання, покращення умов отримання кредитів, зокрема й для фінансування торгівлі; запропоновувались заходи, спрямовані на підтримку приватного сектору, особливо малих і середніх підприємств. В документі наголошувалось на тому, щоб у кожній країні-членові АСЕАН були впроваджені заходи, спрямовані на стимулювання внутрішнього ринку.

У Заяві підкреслювалось особливе значення скоординованої політики в рамках АСЕАН на здійснення спільних заходів, що мають забезпечити посилення й зміцнення Асоціації на регіональному рівні. Заява також проголошувала рішучість країн-членів АСЕАН розширювати вільне пересування бізнесменів, висококваліфікованих фахівців, талантів, робочої сили і капіталу.

Головною проблемою, яку проаналізував 15-й саміт АСЕАН, стало розширення і поглиблення взаємозв'язку, взаємопроникнення як між самими країнами-членами АСЕАН, так і між Асоціацією та її партнерами у форматах АСЕАН плюс три і АСЕАН плюс шість. Так, розгляду цього питання присвячено дві заяви саміту – Заява “Розширюючи взаємозв'язок, посилюючи народи” та Заява лідерів АСЕАН щодо асеановського взаємозв'язку.

Так, у першій заяві визначається, що міжрегіональний взаємозв'язок має слугувати процвітанню країн-членів АСЕАН, забезпечуючи впровадження центральної ролі Асоціації в регіональній архітектурі, сприяти розбудові Спільноти АСЕАН, яка є конкурентоспроможною й поглиблює свої зв'язки із Азіатсько-Тихоокеанським регіоном та всім світом, слугує формуванню більш широкій співпраці в масштабах Східної Азії. Центральними напрямками в забезпеченні асеановського взаємозв'язку є розвиток транспортної інфраструктури, високих технологій, комп'ютеризації, правової інфраструктури [17].

Друга заява наголошувала на об'єктивній необхідності для АСЕАН, через своє географічне положення, виконувати роль центру в транспортних, інформаційних та телекомунікаційних взаємозв'язках у масштабах усієї Східної Азії [18].

Необхідно звернути увагу на те, що 16-й саміт АСЕАН відбувся в період, коли завдяки успішній реалізації скоординованої антикризової програми на шляху поглиблення інтеграційних процесів в країнах-членах АСЕАН та їхніх партнерах у Східній Азії розпочався процес економічного піднесення. Тому головною темою цього саміту стало опрацювання заходів щодо подальшого поглиблення економічної інтеграції як у самому АСЕАН, так і у межах усієї Східної Азії.

У ключових документах саміту - Заяві “На шляху до Спільноти АСЕАН: від бачення до дії” та Заяві лідерів АСЕАН щодо сталого піднесення та розвитку-були проаналізовані основні підсумки розвитку процесів економічної інтеграції в межах АСЕАН та всієї Східної Азії, накреслені нові завдання на шляху до повного виконання Дорожньої карти розбудови Спільноти АСЕАН. Головний підсумок 16-го саміту полягав у тому, що він став помітним кроком у здійсненні колективних зусиль щодо розбудови до 2015 р. Економічної Спільноти АСЕАН.

Слід зазначити, що починаючи з 1-го січня 2010 р. почала діяти Зона вільної торгівлі АСЕАН/ ASEAN Free Trade Area-AFTA/. На початку 2010 р. набула чинності Угода АСЕАН про вільну торгівлю з Китаєм та Південною Кореєю. Ці кроки стали основою формування зони вільної торгівлі в рамках усієї Східної Азії.

Про успішний розвиток економічної інтеграції в регіоні свідчить також факт стійкого зростання внутрішньої регіональної торгівлі за 1980-2008 рр. від 37% до 55 % [19].

За цим показником Асоціація стабільно знаходиться на третьому місці серед усіх економічних об'єднань світу та на першому серед угруповань країн, що розвиваються.

Таблиця 3

Доля внутрішньорегіональних операцій у сукупному обсязі зовнішньої торгівлі країн АСЕАН у порівнянні з іншими регіональними угрупованнями (у%)

Періоди	1980	1990	1995	2000	2005	2007	2008
АСЕАН	17,9	18,8	24,00	24,7	27,2	25,2	25,4
Меркосур	11,1	10,9	19,2	20,3	15,5	15,0	15,4
ЕАФТА	33,8	37,9	43,1	48,8	46,1	51,3	49,5
ЕС	62,2	67,6	67,7	67,7	67,4	67,9	67,2

Щодо співпраці АСЕАН з Японією, то можна зауважити, що вона активно розвивається і протягом останнього часу здійснюється в рамках Угоди про всебічне економічне співробітництво АСЕАН- Японія, яка була підписана у квітні 2008 р. та набула чинності у грудні цього ж року [20,р.2]. Внаслідок цього доля Японії у зовнішньоекономічних відносинах з АСЕАН на сьогодні складає 10,5 % та 13,4% торгівлі й інвестицій Асоціації [21].

Необхідно відмітити, що під час останнього, 13-го саміту АСЕАН-Японія (жовтень 2010 р.) у центрі уваги лідерів Асоціації та Японії були питання, пов'язані із збільшенням внеску Японії до процесів економічної інтеграції та розбудови Економічної спільноти АСЕАН. Були обговорені питання реалізації завдань Токійської декларації про динамізм та розширення співробітництва АСЕАН- Японія у новому тисячолітті та відповідний План дій у контексті оновлення та розширення цього плану на майбутньому 14-му саміті АСЕАН-Японія.

Саміт відзначив також велике значення підтримки Японією Інтеграційного фонду Японія-АСЕАН та японських пропозицій щодо подальшого просування “Співробітництва АСЕАН- Японія задля нового зростання в Азії” через підтримку імплементації Дорожньої карти Спільноти АСЕАН 2009-2015 [22].

13-й саміт АСЕАН- Республіка Корея (жовтень 2010 р.) узагальнив підсумки діалогу та партнерства між двома сторонами за останні роки і ухвалив Спільну декларацію АСЕАН-РК щодо стратегічного партнерства за мир і процвітання на період 2011-2015 рр. Під час роботи саміту зазначалося, що, незважаючи на світову еко-

номічну кризу, торговельні відносини між АСЕАН та Республікою Корея розвиваються швидкими темпами і досягли обсягу 74,7 млрд. дол. США у 2009 р., що значно перевищує докризовий рівень. Республіка Корея є на сьогодні п'ятим найбільшим торговельним партнером АСЕАН і, відповідно, АСЕАН є третім найбільшим торговельним партнером для Кореї [23].

Необхідно звернути увагу, що співробітництво АСЕАН із “Великою трійкою” Східної Азії активно розвивається також у форматі “АСЕАН плюс три”. Зазначений формат співпраці розглядається як важлива ланка розширення та поглиблення співробітництва й інтеграції у східно-азіатському регіоні і розбудови широкої Східноазіатської спільноти [24]. За визначенням документів 13-го саміту АСЕАН плюс три (жовтень 2010 р.) такий формат разом із АСЕАН є двигуном, рушійною силою у досягненні довготривалої мети розбудови Східноазіатської спільноти як результату широкомасштабних процесів економічної інтеграції у регіоні [25]. Самміт відзначив, що формат співробітництва та інтеграції АСЕАН плюс три забезпечив значні темпи зростання торгівлі в обсязі 413,8 млрд. дол. США та 8,2 млрд. дол. інвестицій у 2009 р. У цьому контексті саміт у своєму головному документі – Зверненні лідерів країн-членів формату АСЕАН плюс три – розглянув і ухвалив програму й комплекс заходів, спрямованих на подальше вдосконалення механізмів економічної інтеграції членів формату [26].

Яскравим прикладом розвитку економічної інтеграції у форматі АСЕАН плюс три стало виникнення й поглиблення Чінгмайської ініціативи, яка представляє собою мережу СВОП- угод між членами формату. З 24-го березня 2010р. набрала чинності відповідна угода, яка отримала нову назву – “спільне підприємство-Чінгмайська багатостороння ініціатива (СМІМ)”. Вона стала початком нового етапу у розвитку валютно-фінансового співробітництва в рамках зазначеного формату інтеграції. Було передбачено створення надзвичайного стабілізаційного фонду обсягом у 120 млрд. дол. США, 80% внесків до якого зроблять Китай, Японія та Республіка Корея [27].

Слід підкреслити, що реалізація Чінгмайської багатосторонньої ініціативи засвідчила той факт, що країни Східної Азії послідовно об'єднують свої зусилля задля захисту регіону від валютно-фінансових потрясінь. Важливим мотивом реалізації Ініціативи є зниження фінансової залежності від глобальних інститутів і лідерів (МВФ, США). У цьому контексті Ініціатива у подальшому має стати етапом на шляху до Азіатського валютно-го союзу [28,с.173].

Висновки. Отже, можна зазначити, що поглиблення процесів економічної інтеграції АСЕАН з КНР, Японією, й Республікою Корея виступає однією з головних передумов швидкого економічного зростання Східноазіатського регіону і збільшення його питомої ваги у світовій економіці. Також, як уявляється, при опрацюванні зовнішньоекономічної стратегії України у зазначеному регіоні необхідно врахувати масштаб, форми та особливості інтеграційних процесів у Східній Азії.

Список використаних джерел:

1. Slowing Growth, Rising Risks, September 2011. Working Economic Outlook // World Economic and Financial Survey. International Monetary Fund. Washington, 2011. – 172 p.
2. Institutions for Regional Integration. Towards an Asian Economic Community. Asian Development Bank. 2010. Manila, Philippines. 2010. – p.XIV+272.
3. Estrada G., Park D., Park I., Park S. Asian's Free Trade Agreements with the People's Republic of China, Japan and the Republic of Korea: A Qualitative and Quantitative Analysis // ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration. №75, March, 2011. Manila, Philippines, 2011. – 30 p.
4. Slowing Growth, Rising Risks, September, 2011. Working Economic Outlook.
5. Bower E.Z. China activities in Southeast Asia and implications for U.S. Interests. Statement before the US-China Economic and Seniority Review Commission, February, 4, 2010//Center for Strategic and International Studies [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.scis.org/program/south-east-asia-program>
6. Thayer C. The Rise of China and India Challenging or Reinforcing Southeast Asia's Autonomy? // Strategic Asia 2011-2012. The National Bureau of Asian Research. Seattle and Washington. – 2011. – p.312-322.
7. Chairman's Statement of the 13-th ASEAN-China Summit. Ha Noi, 29 October 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/2548.htm>.
8. China-ASEAN Expo boosts economic co-op. October, 27, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.europa.chinadaily.com.on/buseness/2011-10/27/content_13988697.htm.
9. Shirting Progress Towards Regional Economic Integration. ASEAN Economic Community Scorecard-Jakarta: ASEAN Secretariat. Jakarta. 2010. March –18p.
10. Ibid.
11. People's Republic of China to Deepen Cooperation with ASEAN on Several Fronts, Says Secretary General of ASEAN. ASEAN Secretariat, March 24,2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/24430.htm>.
12. China to open Mission to ASEAN Next Year, Premier Hints Major Initiatives at EAS in November. Nanning, China, 21 October 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/26697.htm>.
13. China-ASEAN Expo boosts economic co-op. Xinhua, 2011-10-27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.europa.chinadaily.com.on/buseness/2011-10/27/content_13988697.htm.
14. Closing Ceremony Marks the Successful Completion of the Eth China-ASEAN Expo and the China-ASEAN Busyness and Investment Summit Nanning, China, 27 October 2011[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/26703.htm>.

15. Lim B.K., Qing K.G. Exclusive:China to step up ASEAN Yuan trade settlement// China daily, 2011. – October, 20.
16. Chairman's Statement of the 14-th ASEAN Summit "ASEAN Charter for ASEAN Peoples"//Cha-am Hua Hin, 2009, February, 28.
17. Chairman's Statement of the 15-th ASEAN Summit "Enhaucing Connectivitty, Empowering Peoplex"// Cha-am-Hua Hin, 2009, October, 23.
18. ASEAN Leader's Statement on ASEAN Connectivity // Cha-am-Hua Hin, 2009, October, 24.
19. Dasu Das S.ASEAN shows way to a single market // Business Times Deli, 2010, April, 21.
20. ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership (ASCEP)//FTA Agreements. ASEAN Secretariat. Jakarta. 2010. – 5p.
21. Chairman's Statement of the 13 th ASEAN-Japan Summit. Ha Noi, 29 October 2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.asean.org/254474.htm>.
22. Ibid.
23. Chairman's Statement of the 13 th ASEAN-Republic of Korea (RDK) Summit. Ha Noi, 29 October 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/254472.htm>.
24. Chair's Statement of the 18-th ASEAN Summit Jakarta, 7-8 May 2011 "ASEAN Community in the Global Community of Nation's [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.asean.org/Statement_18th_ASEAN_Summit.pdf.
25. Chairman's Statement of the 13 th ASEAN Plus Tree Summit.Ha Noi, 29 October 2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.asean.org/25484.htm>.
26. Ibid.
27. East Asia to launch 120 bln crisis fund in March// The Guardian.2009.December, 28.
28. Амиров В.Б. Истоки и эволюция Чиангмайской инициативы / В.Б.Амиров // Международная жизнь. – 2010. – №10. – С.172-174.

УДК 339.92(477)+(519)(045)

ПОБОЧЕНКО Л.М.,

Інститут міжнародних відносин НАУ,
доцент кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу, к.е.н, доц.

ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА КНР В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** У статті висвітлюється сучасний стан та динаміка розвитку торговельно-економічного співробітництва України та КНР в посткризовий період розвитку світової економіки.*

Ключові слова: торговельно-економічні відносини, двостороння торгівля, динаміка прямих іноземних інвестицій, торгово-економічна співпраця.

***Аннотация.** В статье освещается современное состояние и динамика развития торгово-экономического сотрудничества Украины и КНР в посткризисный период развития мировой экономики.*

Ключевые слова: торгово-экономические отношения, двусторонняя торговля, динамика прямых иностранных инвестиций, торгово-экономическое сотрудничество.

***Annotation.** The article highlights the current state and dynamics of trade and economic cooperation between Ukraine and China in the post-crisis global economy.*

Keywords: trade and economic relations, bilateral trade, the dynamics of foreign direct investment, trade and economic cooperation.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується посиленням процесів глобалізації економічної діяльності всіх суб'єктів і факторів суспільного виробництва країн світової спільноти. Інтенсифікація традиційних та інноваційних форм економічного співпраці поруч з багатьма перевагами несе в собі зростання ризиків. Значною мірою це проявляється у міжнародних зв'язках між Україною та Китаєм. Ефективність економічного співробітництва між цими країнами чимало залежить від раціонального розподілу ресурсів. Ця проблема сьогодні набуває актуального значення.

Зазначені держави мають значний потенціал співпраці, про що свідчать динамічне зростання темпів розвитку торговельних відносин, збільшення обсягу вкладання прямих інвестицій з боку Китаю, активізація науково-технічного співробітництва між Китаєм і Україною, підписання ряду нормативно-правових документів, що є основою подальшого розвитку взаємних економічних відносин між двома країнами. Зважаючи на це, важливого значення набуває аналіз сучасного стану та динаміки розвитку торговельно-економічного співробітництва України та КНР в посткризовий період розвитку світової економіки та пошук пріоритетних напрямів взаємодії між цими державами.